

Internationell mobilitet

Efter att ha ökat i tio år minskade antalet inresande studenter till Sverige läsåret 2011/12 med nästan 30 procent och det beror framför allt på införandet av studieavgifter. Det är främst freemover-studenter från Asien som har minskat. Antalet utresande studenter från Sverige ökade något läsåret 2011/12 men de är färre än de inresande studenterna.

Läsåret 2011/12 kom ett trendbrott i antalet inresande studenter på grundnivå och avancerad nivå. Efter att ha tredubblats under den senaste tioårsperioden minskade antalet med nästan 30 procent jämfört med läsåret innan. Under läsåret 2011/12 studerade drygt 38 100 utländska studenter på högskolor och universitet i Sverige vilket är 8 700 färre än föregående år. Se *Internationell mobilitet i högskolan läsåret 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1203, Högskoleverket och SCB. Dessa uppgifter avser det totala antalet registrerade inresande studenter i Sverige och inte enbart inresande studenter som är nybörjare.

Det är freemover-studenterna, dvs. de som anordnar sina studier på egen hand, som har minskat och det beror på att Sverige höstterminen 2011 införde studieavgifter för studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz.

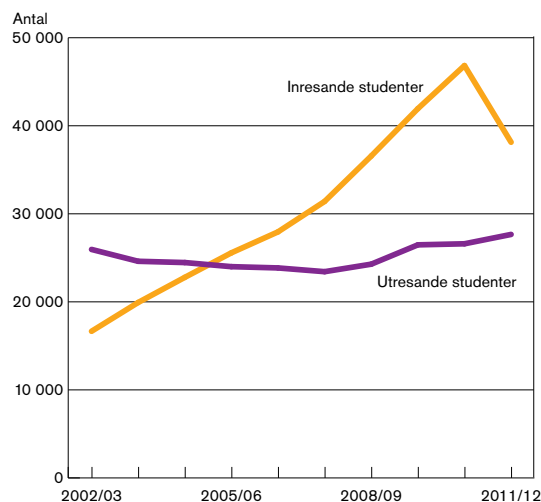
Antalet utresande studenter från Sverige har emellertid ökat något under det senaste redovisade läsåret 2011/12. Ökningen var drygt 1 000 studenter och det totala antalet uppgick till 27 700. Bland utresande studenter ingår studenter som deltar i ett utbytesprogram (internationellt utbytesprogram mellan lärosäten), freemover-studenter och deltagare i språkkurser (se senare i detta avsnitt). Under den senaste tioårsperioden har antalet utresande studenter varierat mellan 23 400 och 27 700.

INRESANDE STUDENTER TILL SVERIGE

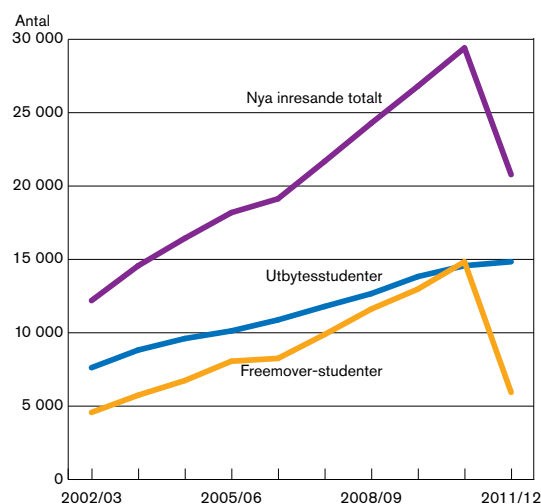
Antalet nya inresande minskar

De nya inresande studenterna på grundnivå och avancerad nivå var 20 800 läsåret 2011/12 vilket innebär en minskning med 8 600 jämfört med läsåret innan. Av alla nybörjare vid svenska lärosäten kom 23 procent från ett annat land. Det kan jämföras med föregående läsår då andelen inresande studenter av nybörjarna var 28 procent. Den andelen har alltså minskat med 5 procentenheter. Trots minskningen är det en hög andel om man jämför med läsåret 2002/03 då andelen nya inresande uppgick till 15 procent av nybörjarna. Drygt 70 procent av de nya inresande studenterna var utbytesstudenter läsåret 2011/12.

Lsåret 2010/11 var det ungefär lika många freemover-studenter som utbytesstudenter, och minskningen av antalet freemover-studenter beror framför allt på införandet av studieavgifter den 1 juli 2011. Anmälnings- och studieavgifter gäller för utländska studenter som kommer från länder utanför EU/EES och Schweiz som ska studera på grundnivå och avancerad nivå och som inte deltar i utbytesprogram. Införandet av studieavgifter har framför allt minskat antalet nya freemover-studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz, från 8 200 läsåret 2010/11 till 1 700 följande läsår. Det är en minskning med 79 procent. Däremot ökade antalet freemover-studenter från EES-länder, från 1 650 till 2 000.

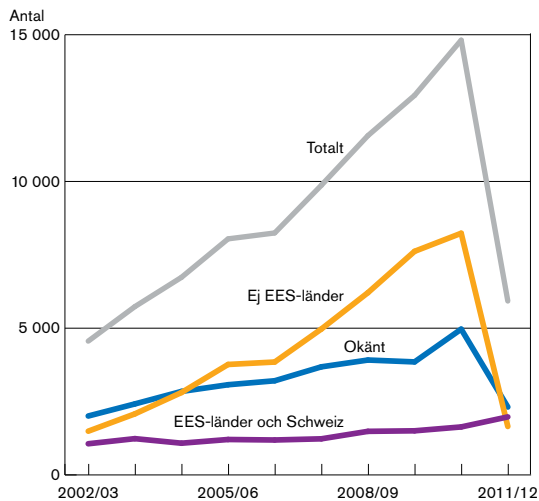

Figur 36. Samtliga inresande- och utresande studenter läsåren 2002/03–2011/12. Antalet inresande studenter på grundnivå och avancerad nivå minskade läsåret 2011/12 med nästan 30 procent jämfört med läsåret innan. Det beror på att Sverige höstterminen 2011 införde studieavgifter för studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz. Antalet utresande studenter från Sverige har ökat något under läsåret 2011/12.

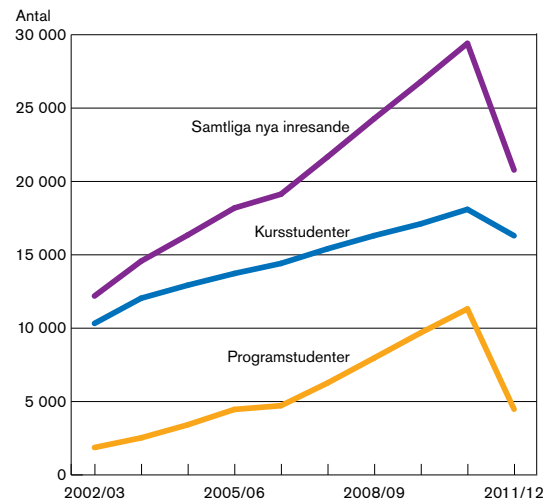

Figur 37. Nya inresande studenter läsåren 2002/03–2011/12 fördelat på freemover-studenter och utbytesstudenter. De nya inresande studenterna på grundnivå och avancerad nivå var 20 800 läsåret 2011/12 vilket innebär en minskning med 8 600 jämfört med läsåret innan. Det är antalet freemover-studenter som har minskat och det beror på införandet av studieavgifter den 1 juli 2011.

Gruppen freemover-studenter där det inte finns uppgifter om ursprungsland mer än halverades under de två senaste läsåren, från 5 000 till 2 300 studenter. Detta indikerar att det tidigare bland dessa studenter fanns många från länder utanför EU/EES och Schweiz. Med stor sannolikhet bedrev dessa studenter distansutbildning och behövde alltså inte ansöka om uppehållstillstånd i Sverige. Studieavgifterna utgår från medborgarskap, vilket innebär att även distansstudenter omfattas även om de inte reser in till Sverige. Det bör också påpekas att alla freemover-studen-

Figur 38. Nya inresande freemover-studenter läsårerna 2002/03–2011/12 fördelat på EES-länder och ej EES-länder. Antalet nya freemover-studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz har minskat, från 8 200 läsåret 2010/11 till 1 700 följande läsår. Det är en minskning med 79 procent och beror på införandet av studieavgifter. Däremot ökade antalet freemover-studenter från EES-länder, från 1 650 till 2 000.

Figur 39. Antalet nya inresande studenter läsårerna 2002/03–2011/12 fördelat på kursstudenter och programstudenter.

ter från tredjeländ inte är skyldiga att betala studieavgifter. Permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd i Sverige av annat skäl än studier innebär avgiftsbefrielse. Studieavgifter gäller inte heller utbytesstudenter.

Flest utländska nybörjare vid Lunds universitet

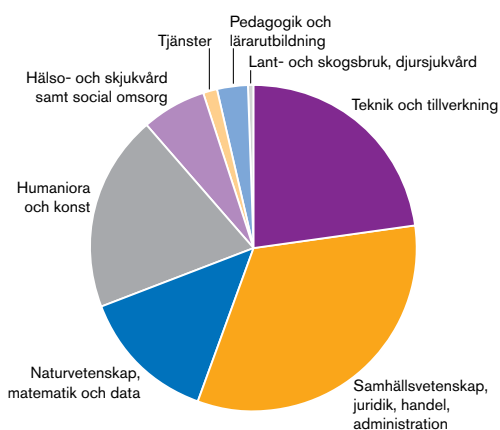
Lunds universitet hade läsåret 2011/12 flest nya inresande studenter i Sverige, drygt 2 500 studenter av totalt 20 800. Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan följde därefter med närmare 1 900 studenter vardera. Tillsammans hade dessa tre universitet 30 procent av alla nybörjare och har också haft flest inresande nybörjare sedan många år tillbaka.

Fristående kurser för utbytesstudenter

Eftersom utbytesstudenter oftast bara genomför en del av sin utbildning i utbyteslandet läste de allra flesta av de nya inresande utbytesstudenterna fristående kurser. Bland freemover-studenterna var det vanligare att läsa på program än på fristående kurs, 69 respektive 31 procent. Utvecklingen av antalet programstudenter följer utvecklingen av antalet freemover-studenter och har under den senaste tioårsperioden ökat varje läsår med undantag för läsåret 2011/12. Minskningen förklaras av införandet av studieavgifterna som ledde till en kraftig minskning av freemover-studenterna.

Universitet/högskola	Nya inresande studenter 2011/12		
	Totalt	Kvinnor	Män
Lunds universitet	2 560	1 430	1 130
Uppsala universitet	1 870	1 050	820
Kungl. Tekniska högskolan	1 850	580	1 270
Stockholms universitet	1 590	990	590
Linköpings universitet	1 390	610	780
Linnéuniversitetet	1 260	670	590
Göteborgs universitet	1 230	770	450
Chalmers tekniska högskola	880	250	630
Högskolan i Jönköping	880	430	450
Umeå universitet	870	520	350
Summa	20 780	10 850	9 940

Tabell 15. Lärosäten med flest nya inresande studenter läsåret 2011/12. Värdena är avrundade.

Figur 40. Nya inresande studenter läsåret 2011/12 fördelat på ämnesområde. Två områden dominerade bland dem som studerade i Sverige: samhällsvetenskap, juridik, handel och administration samt teknik och tillverkning.

Samhällsvetenskapliga ämnen vanligast

Den vanligaste utbildningsinriktningen läsåret 2011/12 bland både nya utbytesstudenter och nya freemover-studenter var samhällsvetenskap, juridik, handel och administration följt av teknik och tillverkning. Det var också inom dessa inriktningar jämte naturvetenskap, matematik och data som antalet inresande studenter minskade mest mellan de två senaste läsåren.

Vanligast med masterprogram för freemover-studenter

Lsåret 2011/12 var drygt 40 procent av de nya freemover-studenterna registrerade på ett masterprogram. Näst vanligast var kursstudenter med 31 procent, följt av studenter på magisterprogram med 13 procent. Andelen som studerar på masterprogram har minskat med nästan 10 procentenheter från läsåret innan. Bland kvinnorna var det 66 procent som läste på program och 34 procent på kurs medan det bland männen var en något högre andel programstudenter, 72 procent, och följaktligen en lägre andel kursstudenter (28 procent).

Många betalande från Asien

Majoriteten av de nya freemover-studenterna som betalade studieavgift kom från Asien där Kina, Iran och Indien var de vanligaste länderna. Det kom minst fem betalande studenter från 16 länder oavsett världsdel läsåret 2011/12. Studenter som hade påbörjat sina studier innan avgifterna infördes får avsluta studierna utan att betala avgift.

EU-program populärast

Lsåret 2011/12 kom nästan 15 000 nya inresande studenter till Sverige via utbytesprogram. Majoriteten av utbytesstudenterna kom till Sverige via ett EU-program, följt av bilaterala program mellan enskilda lärosäten och Nordplus som finansieras av Nordiska ministerrådet. Erasmus

	2010/11		2011/12	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Kurs	4 010	27	1 850	31
Program	10 920	73	4 090	69
Högskoleexamen	20	0	10	0
Kandidatexamen	1 300	9	460	8
Magisterexamen	1 630	11	760	13
Masterexamen	7 450	50	2 490	42
Konstnärliga examina	190	1	150	2
Yrkesexamen	300	2	200	3
Övriga program	14	0	10	0
Totalt	14 930	100	5 940	100

Tabell 16. Nya inresande freemover-studenter läsåren 2010/11 –2011/12 fördelat på inriktning. Masterprogram var vanligast bland nya inresande freemover-studenter följt av kurser.

Land	Antal betalande nya freemover-studenter 2011/12			Andel i % av totala antalet nya betalande freemover-studenter		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Kina	260	150	110	21	27	16
Iran	160	70	90	13	12	14
Indien	90	20	70	7	3	11
USA	60	30	30	5	6	4
Ryssland	50	40	10	4	6	2
Totalt	1 230	580	660	100	100	100

Tabell 17. Nya inresande freemover-studenter som betalat studieavgift efter land läsåret 2011/12. Av de nya freemover-studenterna som betalade studieavgift kom majoriteten från Asien där Kina, Iran och Indien var de vanligaste länderna.

är det största av EU:s utbytesprogram för universitet och högskolor. Genom Erasmus är det möjligt att studera i ett EU/EES-land samt även i kandidatländerna Kroatien och Turkiet under tre till tolv månader.

Nästan varannan inresande student kom från Europa

I tidigare avsnitt beskrivs förändringarna för de nya inresande studenterna. Här beskrivs utvecklingen av det totala antalet inresande studenter. Av samtliga omkring 38 100 inresande studenter som var i Sverige läsåret 2011/12 kom majoriteten, 78 procent, antingen från Europa (18 300) eller från Asien (11 300).

Det totala antalet freemover-studenter i Sverige var 23 000 läsåret 2011/12 och 7 100 av dessa kom från Europa

Ursprungsland	Samtliga inresande studenter 2011/12	Förändring 2010/11–2011/12 %	därav utbytesstudenter 2011/12	Förändring 2010/11–2011/12 %	därav freemoverstudenter 2011/12	Förändring 2010/11–2011/12 %
Danmark	420	2	230	10	190	-10
Finland	1 900	-2	560	6	1 350	-5
Island	280	8	70	0	210	11
Norge	560	-5	170	-11	390	-3
Norden (4 länder)	3 160	-1	1 030	4	2 140	-4
Frankrike	2 190	1	1 810	1	390	-3
Italien	810	1	620	2	200	0
Spanien	1 310	-4	1 100	-4	220	-15
Tyskland	3 500	8	2 560	7	960	8
Europa utom Norden (39)	15 150	0	10 250	1	4 980	-2
Etiopien	340	-36			330	-38
Kamerun	170	-48			170	-48
Nigeria	240	-38			240	-38
Afrika (28)	1 330	-33	130	18	1 200	-36
Kanada	520	-13	350	0	170	-35
Mexiko	260	-20	140	0	120	-37
USA	1 100	-4	670	12	430	-22
Nord- och Mellanamerika (12)	1 950	-10	1 180	5	780	-27
Brasilien	130	-13	60	0	70	-22
Colombia	90	-25		-100	90	0
Sydamerika (9)	380	-17	140	-7	240	-22
Bangladesh	830	-40			830	-40
Indien	1 440	-37	190	-37	1 310	-34
Iran	1 900	-30			1 900	-30
Kina	3 240	-26	880	-3	2 375	-32
Pakistan	1 580	-46			1 570	-47
Singapore	360	0	370	9	10	-50
Asien (41)	11 190	-32	2 170	0	9 120	-37
Australien	470	7	410	14	70	-22
Oceanien (2)	520	2	440	10	80	-27
Okänt	4 450	-36			4 450	-36
Totalt	38 130	-19	15 330	1	22 980	-28

Tabell 18. Samtliga inresande studenter till Sverige läsåret 2011/12 efter land och förändring i procent jämfört med läsåret 2010/11. Världsdelar och de största länderna inom dessa redovisas. Inom parentes efter varje världsdel anges antalet länder som har studenter i Sverige. Observera att en person som är utbytesstudent en viss tid av året kan vara freemover-student en annan tid av läsåret. Värdena är avrundade.

och 9 100 kom från Asien. Av studenterna från Asien kom 2 400 från Kina, 1 900 från Iran, 1 600 från Pakistan samt 1 300 från Indien.

I Europa var Finland det land som hade flest (1 350) freemover-studenter i Sverige följt av Tyskland med 1 000.

Det var fler män än kvinnor bland inresande studenter, 53 procent män respektive 47 procent kvinnor. De inresande männen läste också i genomsnitt längre tid i Sverige än de inresande kvinnorna. Det beror på att männen i större utsträckning än kvinnorna kom till Sverige som freemover-studenter. Bland freemover-studenterna fanns

den största skillnaden mellan könen, 56 procent män och 44 procent kvinnor.

De största minskningarna bland inresande studenter fanns bland freemover-studenterna från länder utanför EES och Schweiz. Till exempel har antalet freemover-studenter från Pakistan minskat med 47 procent, från Bangladesh med 40 och från Indien med 34 procent.

Av 15 300 utbytesstudenter som var i Sverige kom 11 300 från Europa och 2 200 från Asien. Av de europeiska länderna var de flesta utbytesstudenterna från Tyskland (2 600) följt av Frankrike (1 800) och Spanien (1 100). Det fanns

också många utbytesstudenter från Kina och USA, 900 respektive 700 läsåret 2011/12.

Av det totala antalet inresande studenter var 20 procent 21 år eller yngre medan andelen bland utbytesstudenterna var drygt 37 procent. Detta kan jämföras med freemover-studenterna där endast 8 procent var 21 år eller yngre. Det beror på att utbytesstudenterna oftast har påbörjat en utbildning i sitt hemland medan freemover-studenterna har avslutat sin utbildning på grundnivå. Det kan också nämnas att 23 procent av de svenska studenterna var 21 år eller yngre.

Flest examinerades inom teknik och tillverkning

Totalt tog 7 300 inresande studenter en examen läsåret 2011/12. Majoriteten tog en examen på avancerad nivå (80 procent). Teknik och tillverkning var den vanligaste studieinriktningen och de flesta (930 personer) examinerades vid Kungl. Tekniska högskolan. Relativt få av de examinerade var utbytesstudenter, 590, och anledningen är att utbytesstudierna ofta är en del av utbildningen i hemlandet där troligtvis examen tas ut. Flest examinerade bland utbytesstudenterna kom från Kina följt av Tyskland.

Då läsåret 2011/12 var det första året med studieavgifter var det få betalande studenter som hunnit ta ut en examen. Det fanns ändå omkring 90 betalande freemover-studenter bland de examinerade. Även bland freemover-studenterna var de examinerade från Kina flest med Pakistan på andra plats. Det kan noteras att uppgift om land saknas för 16 procent av freemover-studenterna. Troligtvis är många av dessa från ett EU-land eftersom de inte behöver något uppehållstillstånd för att studera i Sverige.

Något fler inresande studenter hösten 2012

Tidigare i detta avsnitt har inresande studenter redovisats för hela läsåret t.o.m. 2011/12, som är det senaste läsåret det finns uppgifter för. Här redovisas utvecklingen istället per hösttermin, vilket innebär att även utvecklingen t.o.m. höstterminen 2012 kan redovisas.

Som tidigare nämnts medförde avgiftsinförandet att antalet nya inresande studenter minskade kraftigt och sjönk med en tredjedel mellan hösten 2010 och 2011, från 22 100 till 14 700. Men, hösten 2012 har antalet nya inresande studenter ökat något, med 5 procent till totalt 15 400.

I det totala antalet nya inresande studenter ingår både studentkategorierna utbytesprogramstudenter och freemover-studenter. Antalet nya utbytesstudenter var nära nog oförändrat de tre höstarna 2010 till 2012, kring 9 700. Däremot minskade antalet nya freemover-studenter rejält mellan hösten 2010 och 2011, en nedgång med 61 procent. Hösten 2012 har dock antalet nya freemover-studenter ökat till 5 800, en uppgång med 17 procent. Trots ökningen är de nya freemover-studenterna fortfarande betydligt färre än de var innan avgiftsinförandet hösten 2010, då de uppgick till 12 400.

Ursprungsområde	Studentkategori	Antal nya inresande			Förändring (%)	
		Ht -10	Ht -11	Ht -12	Ht10-Ht11	Ht11-Ht12
Samtliga	Freemover	12 450	4 900	5 800	-61	17
	Utbyte	9 600	9 800	9 700	2	-1
	Summa	22 100	14 700	15 400	-33	5
EU/EES och Schweiz	Freemover	1 400	1 800	2 300	27	31
	Utbyte	7 000	7 100	7 100	2	0
	Summa	8 300	8 900	9 400	7	6
Ej EU/EES och Schweiz (tredjelandsstudenter)	Freemover	7 600	1 600	1 700	-79	7
	Utbyte	2 700	2 700	2 500	0	-5
	Summa	10 200	4 300	4 200	-58	-1
Okänd*	Freemover	3 500	1 500	1 700	-56	13
	Summa	3 500	1 500	1 700	-56	13

Tabell 19. Antalet nya inresande studenter till Sverige – som inte studerat i Sverige tidigare – per ursprungsområde och studentkategori hösten 2010 till hösten 2012, samt den procentuella antalsförändringen mellan höstarna. *För vissa freemover-studenter saknas uppgift om land.

Ökad andel betalande studenter

Antalet nya inresande studenter förändrades på olika sätt för olika studentkategorier och beroende på om de kom från länder inom eller utom EU/EES och Schweiz mellan höstarna 2010 och 2012.

Antalet nya utbytesstudenter har varit i princip detsamma dessa tre höstar, oavsett varifrån de kom. För nya inresande freemover-studenter ser dock bilden olika ut beroende på varifrån de kom. De minskade kraftigt från länder utanför EU/EES och Schweiz (s.k. tredjeländer) hösten 2011, vilket inte är förvånande med tanke på avgiftsinförandet. Hösten 2010 var de knappt 7 600 och hösten 2011 hade de minskat till cirka 1 600, vilket var en nedgång med 79 procent. Hösten 2012 har de dock ökat med 7 procent, men de är fortfarande betydligt färre än innan avgiftsinförandet.

Från länder inom EU/EES och Schweiz har de nya freemover-studenterna ökat från 1 400 hösten 2010 till drygt 2 300 hösten 2012, vilket är en ökning med totalt 64 procent. Det har alltså skett ett skifte i från vilka länder freemover-studenterna kommer.

Det finns också en relativt stor grupp nya freemover-studenter vilkas landsuppgifter är okända. Innan avgiftsinförandet var de nära 3 500, men har minskat till 1 700 hösten 2012. Minskningen tyder på att det även inom gruppen okända fanns ett antal tredjelandsstudenter hösten 2010, vilket innebär att det finns anledning att utgå ifrån att avgiftsinförandet också påverkat antalet i denna grupp. Det går dock inte att fastställa hur mycket. Hösten 2012 har gruppen med okänd landsuppgift ökat med 13 procent, och dessa studenter är från länder inom EU/EES och behöver inte ansöka om uppehållstillstånd för att studera i Sverige.

Det är viktigt att notera att inte alla freemover-studenter från tredjeländ är studieavgiftsskyldiga. Undantag från betalningsskyldighet medges för personer från tredjeländ som bedöms ha stark anknytning till Sverige, exempelvis har permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd i Sverige av annat skäl än studier. Hösten 2012 var det 1 706 nya freemover-studenter från tredjeländ som började studera och av dem var 81 procent eller 1 375 betalande. Hösten innan var 72 procent av de nya freemover-studenterna från tredjeländ eller 1 155 betalande.

Hösten 2012 fanns det också för första gången betalande studenter som inte var nya, dvs. de fortsatte att studera från läsåret innan, alltså 2011/12 som var det första läsåret med avgifter. Utöver de nya betalande studenterna hösten 2012, som var 1 375, fanns det också 1 020 betalande studenter som fortsatte studera. Därmed var det totala antalet betalande studenter 2 395 hösten 2012.

Små geografiska förändringar mellan hösten 2011 och 2012

Den stora nedgången i antalet nya inresande till Sverige mellan hösten 2010 och 2011 var särskilt betydande för vissa länder. Sett i det sammanhanget är förändringarna mellan hösten 2011 och 2012 närmast försumbara.

Avgiftsinförandet hösten 2011 påverkade framför allt nya freemover-studenter från tredjeländer med vilka svenska lärosäten hade liten utbytesverksamhet. Den relativa minskningen uttryckt i procent var störst för länder i Afrika och Asien varifrån studenttalen minskade med omkring 70 procent i genomsnitt. För övriga tredjeländsvärldsdelar var den relativa minskningen väsentligt lägre. Det hänger samman med att utbytesstudenterna utgjorde en betydligt större andel av det totala antalet nya tredjeländsstudenter i övriga tredjeländsvärldsdelar än i Afrika och Asien, och att dessa studenter inte påverkades av avgiftsinförandet.

Mellan hösten 2010 och 2011 minskade det totala antalet nya tredjeländsstudenter mest från Kina (-1 000), Iran (-900), Pakistan (-900), Indien (-800) och Bangladesh (-500). Dessa fem länder stod för 70 procent av den totala antalsminskningen för samtliga tredjeländer. Relativt sett var minskningen störst från Pakistan, Nepal, Bangladesh och Kamerun. Från dessa länder minskade antalet nya inresande studenter till Sverige med närmare 95 procent.

För Kina, som stod för den största antalsmässiga minskningen mellan hösten 2010 och 2011, var den relativa minskningen väsentligt lägre (-55 procent), vilket beror på att inslaget av utbytesstudenter var relativt stort från Kina. Inslaget av utbytesstudenter var störst från Singapore, Australien, Kroatien, Japan och Sydkorea – över 92 procent av alla inresande från dessa länder var utbytesstudenter – vilket är en förklaring till att antalet inresande från dessa länder bara minskade lite, eller till och med ökade något, mellan hösten 2010 och 2011.

Andra året med studieavgifter

Den 1 juli 2011 infördes anmälnings- och studieavgifter för utländska studenter på grundnivå och avancerad nivå som kommer från länder utanför EU/EES och Schweiz och inte deltar i utbytesprogram. Högskoleverket har vid två tillfällen följt upp lärosätenas erfarenheter av reformen, senast hösten 2012, se *Andra året med studieavgifter – lärosätenas erfarenheter*, Högskoleverket, 2012:26 R.

Den studieavgiftsfinansierade verksamheten är ännu i blygsam skala och reformen har än så länge inte medfört några större intäkter – år 2012 var de 212 miljoner kronor. Arbetet med rekrytering, avgifter, stipendier och andra relaterade frågor upplevs av lärosätena vara mycket stort i förhållande till antalet betalande studenter. Hösten 2012 uppgav lärosätena att totalt drygt 2 600 avgiftsskyldiga studenter var registrerade, två tredjedelar av dessa var nya i svensk högskoleutbildning.

I samband med avgiftsreformen inrättades också statliga stipendieprogram. Lärosätena skaffar också i ökande grad fram stipendiemedel på egen hand, exempelvis från företag eller privata donationer. Hösten 2012 fick knappt 40 procent av de nyregistrerade avgiftsskyldiga studenterna svenskt stipendium. Ungefär en tredjedel av dem som erbjöds stipendium tackade nej. Oftast berodde det på att stipendiet inte upplevdes vara tillräckligt och/eller att kostnaden för uppehållet i Sverige ansågs vara för hög.

Hösten 2012 har det varit små förändringar av antalet nya inresande studenter från olika länder i förhållande till hösten 2011, i synnerhet från länder utanför EU/EES och Schweiz. Totalt sett minskade dessa studenter med 1 procent, och för de länder som nämnts tidigare i detta avsnitt – med stora nedgångar mellan hösten 2010 och 2011 – har situationen knappt förändrats alls mellan hösten 2011 och 2012.

UTRESANDE STUDENTER FRÅN SVERIGE

Under läsåret 2011/12 studerade cirka 27 700 svenskar utomlands med studiemedel från Centrala studiestödsnämnden (CSN) eller via utbytesprogram och det var drygt 1 000 fler än föregående läsår. Det är fjärde året i rad som antalet utresande studenter ökar.

De utresande studenterna kan delas upp i tre kategorier. Den största var freemover-studenter (66 procent), därefter utbytesstudenter (24 procent) och slutligen kategorin deltagare i språkkurser (11 procent). Jämfört med föregående läsår har freemover-studenterna ökat med 4 procent och utbytesstudenterna med 12 procent medan antalet språkstudenter har minskat med 9 procent. Studenter som läst språkkurser har tidigare ingått bland freemover-studenter men särredovisas nu. Anledningen är att det inte går att se vilken utbildningsnivå språkkurserna ligger på.

Det var fler kvinnor än män som studerade utomlands, 59 procent kvinnor och 41 procent män, vilket speglar könssammansättningen bland dem som studerar i Sverige.

Land	Samtliga utlandsstuderande	därav utbytes-studenter	därav freemover-studenter	därav studenter på språkkurser
Danmark	2 000	200	1 810	
Finland	230	60	170	
Island	60	40	30	
Norge	800	110	310	
Norden (4 länder)	3 100	410	2 690	
Frankrike	1 330	510	260	600
Polen	1 230	30	1 200	10
Spanien	1 320	360	310	690
Storbritannien och Nordirland	5 140	640	4 090	440
Europa utom Norden (31)	14 000	3 140	8 800	2 300
Egypten	70		40	30
Zimbabwe	50		50	
Afrika (12)	280	140	110	30
Kanada	500	360	140	
Mexiko	60	50	10	
USA	5 150	760	4 420	10
Nord- och Mellanamerika (7)	5 750	1 190	4 590	10
Argentina	80	30	50	
Chile	140	20	120	
Sydamerika (9)	360	110	260	
Japan	710	190	110	430
Kina	760	420	90	260
Korea, Syd-	200	140	10	50
Singapore	300	260	30	
Thailand	200	70	80	50
Asien (23)	2 720	1 280	660	830
Australien	1 550	440	1 120	
Nya Zeeland	110	40	70	
Oceanien (2)	1 670	490	1 190	10
Totalt	27 660	6 690	18 170	3 170

Tabell 20. Antal utresande studenter från Sverige läsåret 2011/12 fördelat på land, förändring i procent jämfört med läsåret 2010/11. Världsdelar och de största länderna inom dessa redovisas. Inom parentes efter varje världsdel anges antalet länder som har studenter från Sverige. Observera att en person som är utbytesstudent en viss tid av året kan vara freemover-student en annan tid av läsåret. Det betyder att ibland summerar inte de tre högra kolumnerna till den vänstra kolumnen. Värdena är avrundade.

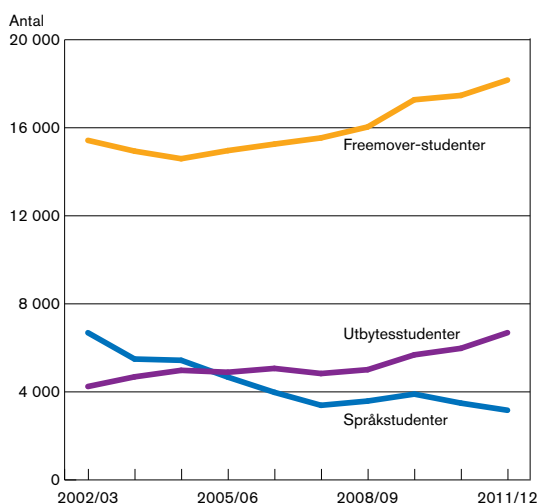
Könsfördelningen var jämnast bland utbytesstudenterna, 57 procent kvinnor och 43 procent män vilket kan jämföras med fördelningen bland freemover-studenterna som var 59 procent kvinnor respektive 41 procent män samt 63 procent kvinnor och 37 procent män bland deltagare i språkkurser. Fördelningen mellan könen har i stort sett varit densamma under de senaste tio läsåren.

Under den senaste tioårsperioden har antalet freemover-studenter ökat med 18 procent och utbytesstudenterna har ökat med 58 procent. Antalet studenter på språkkurser har emellertid minskat med 53 procent.

Spanien och Frankrike lockar färre studenter

Lsåret 2011/12 var Storbritannien och USA de populäraste länderna att resa till för att studera med cirka 5 100 studenter eller 19 procent vardera av samtliga utresande studenter. Dessa två länder följdes av Danmark, Australien, Frankrike, Spanien och Polen. Tillsammans tog dessa 7 länder emot nästan två tredjedelar av alla studenter som reste ut från Sverige, omkring 17 700 av 27 700 studenter.

Studenternas val av länder har förändrats under den senaste tioårsperioden. Till exempel har antalet som studerar i Spanien minskat med 64 procent under de senaste

Figur 41. Utresande studenter fördelade på freemover-studier, utbytesstudier respektive i språkkurser läsåren 2002/03–2011/12. Under läsåret 2011/12 studerade cirka 27 700 svenskar utomlands och det var drygt 1 000 fler än föregående läsår. Det är fjärde året i rad som antalet utresande studenter ökar. De utresande studenterna kan delas upp i tre kategorier. Den största var freemover-studenter (66 procent), därefter utbytesstudenter (24 procent) och slutligen kategorin deltagare i språkkurser (11 procent).

tio åren till 1 320 läsåret 2011/12. Till Frankrike är minskningen 39 procent under samma tidsperiod och antalet var 1 330 studenter det senaste läsåret. Det har också blivit mindre vanligt för utresande studenter att åka till Australien, en minskning med 47 procent till 1 550 studenter. Ökningar av utresande studenter från Sverige har det under tidsperioden varit bland annat i USA med 24 procent (totalt 5 150 studenter) och i Danmark med 65 procent (totalt 2 000 studenter). De största procentuella ökningarna har Polen, Kina och Japan haft, vilket till en del förklaras av att det var väldigt få studenter som studerade där för tio år sedan.

Om man ser till världsdelar studerade majoriteten av de utresande under läsåret 2011/12 i Europa, drygt 17 000 av

nästan 28 000 studenter (62 procent). För tio år sedan var det 68 procent av alla utresande som åkte till ett europeiskt land. Till Nordamerika åkte 5 800 svenskar det senaste läsåret. Asien blir allt populärare och 2 700 studenter valde att studera där läsåret 2011/12. Däremot minskar intresset för Norden, Sydamerika och Oceanien.

Freemover-studenter studerar främst samhällsvetenskapliga ämnen

Den vanligaste utbildningsinriktningen för utresande freemover-studenter var liksom tidigare år samhällsvetenskap, juridik, handel och administration. Omkring 30 procent studerade inom dessa inriktningar läsåret 2011/12. Därefter kom hälso- och sjukvård samt social omsorg med 21 procent. Humaniora och konst var det tredje vanligaste området.

Fler läser utbildningar inom hälso- och sjukvård

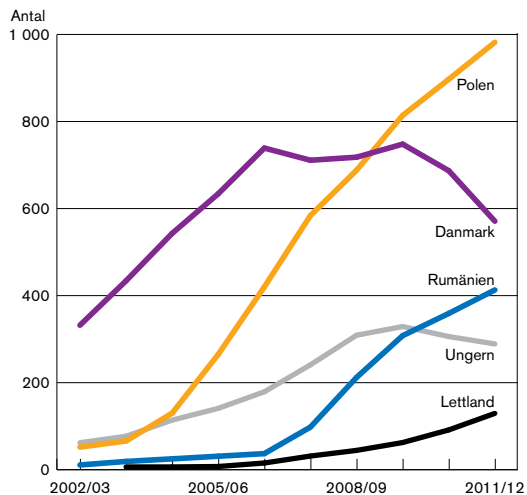
Det har skett en del förändringar bland freemover-studenter vad gäller utbildningsinriktningar under de senaste åren, bland annat har antalet som studerar utomlands inom hälso- och sjukvård ökat med 31 procent under de senaste fem läsåren. En förklaring är att allt fler läser läkar- och tandläkarutbildningar utomlands. Under den senaste tioårsperioden har antalet läkarstudenter med studiestöd från CSN ökat från 720 till 2 960. Svenska studenter åkte läsåret 2011/12 till 57 olika länder för att studera till läkare. Särskilt kraftig är ökningen av studenter som åker till Polen och Rumänien. Däremot har antalet studenter som studerar på läkarprogrammet i Danmark minskat kraftigt under de två senaste läsåren.

Det är betydligt färre svenska studenter som läser till tandläkare utomlands jämfört med läkarstudenter men antalet har ökat kraftigt de senaste åren. Lsåret 2011/12 var det 280 studenter som studerade till tandläkare utomlands, dvs. omkring tio procent av antalet läkarstudenter.

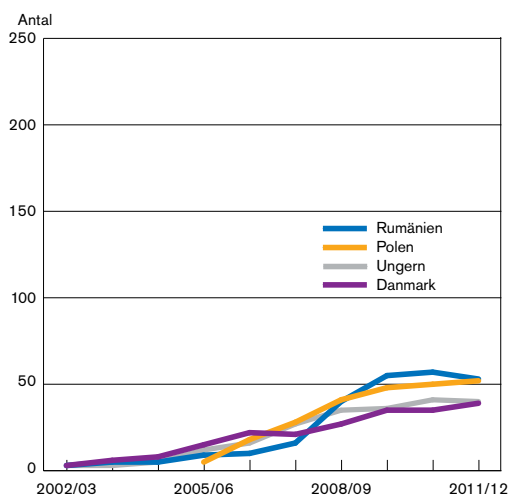
Utbildningens inriktning*	Totalt	Kvinnor	Män
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	5 860	3 410	2 450
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	3 850	2 160	1 690
Humaniora och konst	3 730	2 500	1 230
Tjänster	930	480	460
Teknik och tillverkning	740	310	420
Allmän utbildning	710	450	250
Naturvetenskap, matematik och data	660	310	360
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	390	340	40
Pedagogik och lärarutbildning	120	90	30
Okänd	1 580	910	670
Totalt	18 170	10 710	7 460

Tabell 21. Utresande freemover-studenter läsåret 2011/12 fördelat på utbildningsinriktning.

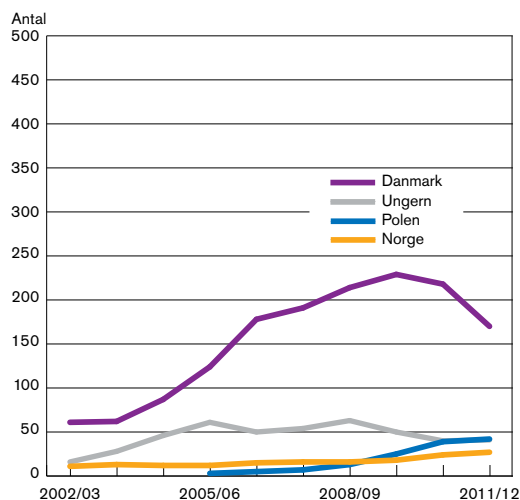
* Utbildningsinriktning enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000). Värdena är avrundade.

Figur 42. Länder i vilka flest svenskar studerade till läkare läsåret 2011/12 och förändringen under den senaste tioårsperioden.

Figur 43. Länder i vilka flest svenskar studerade till tandläkare läsåret 2011/12 och förändringen under den senaste tioårsperioden.

Figur 44. Länder i vilka flest svenskar studerade till veterinär läsåret 2011/12 och förändringen under den senaste tioårsperioden.

Totalt åkte svenska tandläkarstudenter till 33 länder för studier. Polen och Rumänien var de vanligaste länderna att studera till tandläkare i följt av Danmark och Ungern.

Att utbilda sig till veterinär utomlands lockar också allt fler svenskar, antalet har ökat från 120 till 350 studenter mellan läsåren 2002/03 och 2011/12. Av 22 länder i vilka veterinärstudier bedrivs är Danmark det klart största landet med 200 studenter läsåret 2011/12, även om flera också väljer att studera i Polen, Ungern och Norge.

Bilaterala utbytesprogram vanligast

Av det totala antalet utresande studenter, 27 700, deltog läsåret 2011/12 deltog 6 700 svenskar i utbytesprogram, varav 3 800 kvinnor och 2 900 män. På nästan samtliga högskolor och universitet var det fler kvinnor än män som reste ut. De flesta utbytesstudenterna utgick ifrån universiteten i Lund och Uppsala, 840 respektive 720, följt av Kungl. Tekniska högskolan med 550 studenter. Nästan var tredje utbytesstudent kom alltså från något av dessa tre lärosäten. Störst var bilaterala program mellan enskilda lärosäten följt av EU-program.

Studenterna från Sverige som läste utomlands inom utbytesprogram var yngre än studenterna som läste i Sverige, 69 procent av samtliga utlandsstuderande var yngre än 25 år läsåret 2011/12 medan andelen var 49 procent bland dem som var kvar i Sverige. En förklaring är att studenterna är äldre på program där det är mindre vanligt med utlandsstudier, till exempel lärarutbildningar och vårdutbildningar. Freemover-studenterna var också yngre än utbytesstudenterna.

Arkitektstudenter läser ofta utomlands

Under läsåret 2011/12 tog 40 700 personer sin första examen i Sverige. Av dessa hade 15 procent studerat utomlands inom en sexårsperiod före examen och det var vanligast bland arkitektstudenter (47 procent). Därefter följde civilekonomexaminerade med 45 procent samt masterexaminerade med inriktning samhällsvetenskap, juridik, handel och administration med 43 procent. Det bör noteras att utlandsstudierna inte behöver vara kopplade till den examen som avlagts. Examinerade med låga andelar utlandsstuderande, omkring 4 procent, fanns inom vård och omsorg respektive undervisning.